

رسالة محمد

درس ۲۲: حقوق و تکالیف شهروندی

اهداف درس ۲۲

از دانش‌آموزان انتظار می‌رود که پس از مطالعهٔ درس :

- ۱- مفهوم واژه شهروندی را شرح دهند.
- ۲- حقوق و وظایف متقابل مردم و حکومت را توضیح دهند.
- ۳- مهمترین حقوق شهروندی را نام ببرند.
- ۴- منظور از حق برخورداری از عدالت قانونی را شرح دهند.
- ۵- مفهوم حق برخورداری از عدالت قضایی را بیان کنند.
- ۶- منظور از حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی را توضیح دهند.
- ۷- مفهوم حق مشارکت سیاسی شهروندی را شرح دهند.
- ۹- منظور از حقوق فرهنگی شهروندی را توضیح دهند.
- ۱۰- منظور از تجاوز نکردن به منافع عمومی و دیگران توسط شهروندان را شرح دهند.
- ۱۱- به طور کلی وظایف و تکالیف شهروندان را در مقابل حکومت نام ببرند.
- ۱۲- تفاوت مالیات و عوارض را توضیح دهند.

شکل گیری حکومت در جامعه

ایجاد روابط متقابل بین مردم و حکومت

شهروندی **ارتباطی** است که افراد را به یک حکومت مشخص پیوند می دهد و در نتیجه برای **فرد و حکومت، حقوق و تکالیفی** ایجاد می شود.

در روابط مردم با حکومت، شهروندان از حقوقی برخوردارند.

حکومت مکلف است به آن حقوق احترام بگذارد و آنها را رعایت کند.

وظایف
حکومت

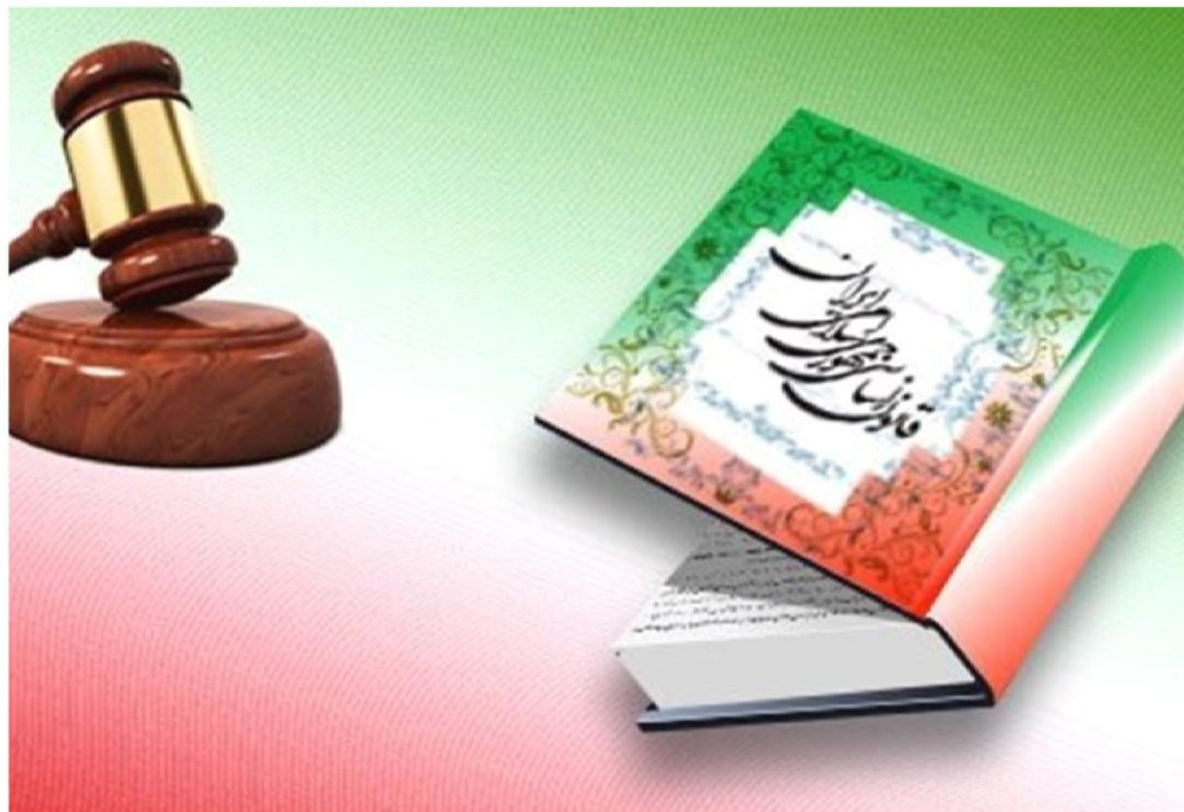
حقوق
شهروند

حقوق
حکومت

وظایف
شهروند

قوانین هر کشور به ویژه قانون اساسی آن، حقوق و تکالیف شهروندی را معین می کند.

حقوق و تکالیف شهروندی متناسب با قوانین، از کشوری به کشور دیگر متفاوت است.

حقوق شهروندی طیف وسیعی از انواع حقوق سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و...
را شامل می شود.

انواع حقوق شهروندی :

حق برخورداری از
عدالت قضایی

حق برخورداری از
عدالت قانونی

حقوق فرهنگی

حق مشارکت
سیاسی

حق برخورداری از رفاه و
تأمین اجتماعی

حق برخورداری از
عدالت قانونی

عدالت قانونی یعنی اینکه حکومت در وضع قوانین، اجرای قوانین و نظارت بر اجرای قوانین بین شهروندان تبعیض قائل نشود.

پیامبر اکرم (ص):

... امت های پیشین گرفتار و نابود شدند؛ زیرا وقتی اشراف آنها جرمی مرتکب می شدند آنها را از مجازات معاف می کردند، اما وقتی زیردستان آنها همان جرم را مرتکب می شدند آنها را به شدت مجازات می کردند.

صحیح بخاری، ج ۵

حق برخورداری از عدالت قضایی

شهروندان **حق دادخواهی** دارند و هر کس می تواند به این منظور به دادگاه های صالح مراجعه کند.

شهروندان حق دارند در همه دادگاه ها برای خود وکیل مدافع انتخاب کنند.

حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی

کلیه شهروندان حق دریافت خدمات عمومی به صورت برابر و عادلانه و در کوتاهترین زمان ممکن را دارند.

شهروندان حق دارند در مواردی مانند بیکاری، معلولیت، پیری، بازنشستگی، بی سرپرستی، از کار افتادگی و حوادث از تأمین اجتماعی... بهره مند شوند.

هر شهروند حق دارد به آموزش و پرورش، مراکز فرهنگی و ورزشی، آتش نشانی، پلیس و نظایر آن دسترسی آسان داشته باشد.

شهروندان حق دارند در محیطی پاک و سالم و بدون آلودگی زندگی کنند و از خدمات و امکانات بهداشتی و درمانی مناسب، به بهترین وجه برخوردار شوند.

حکومت باید با برنامه ریزی مناسب، زمینه را برای رفع فقر و محرومیت و ایجاد شرایط مناسب زندگی فراهم کند.

حق مشارکت سیاسی

مشارکت سیاسی یعنی اینکه هر شهروند بتواند در امور سیاسی جامعه دخالت کند و در سرنوشت کشور خود نقش داشته باشد.

مشارکت سیاسی ممکن است از راه های مختلف صورت بگیرد. مانند:

شرکت در راه پیمایی ها و
تظاهرات

عضویت و همکاری در احزاب
و انجمن های سیاسی

شرکت در انتخابات

در انتخابات، مردم ممکن است انتخاب کننده یا انتخاب شوند باشند.
یعنی یا به منظور انتخاب کارگزاران سیاسی در انتخابات شرکت کنند و
یا خود داوطلب نمایندگی باشند که در این حالت مردم باید به آنها رأی دهند.

بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مردم بعضی از کار گزاران حکومت را به طور **مستقیم** و بعضی دیگر را به طور **غیر مستقیم** انتخاب می کنند.

رهبر

مردم اعضای مجلس
خبرگان رهبری را
انتخاب می کنند. و آنها
رهبر را انتخاب می کنند.

رئیس جمهور

نمایندگان مجلس
شورای اسلامی
اعضای شوراهای شهر و
روستا

حقوق فرهنگی

برخی از حقوق فرهنگی که در قانون اساسی مورد تأکید قرار گرفته اند عبارتند از :

حمایت از تعلیم و تربیت
شایسته

حمایت از تشکیل خانواده و
پاسداری از روابط خانوادگی

آزاد بودن استفاده از زبان های قومی و محلی در مطبوعات و رسانه های گروهی و
تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی.

تجاوز نکردن به منافع عمومی و حقوق دیگران

اصل ۴۰ قانون اساسی:

شهروندان مجاز نیستند برای استفاده از حقوق خود به منافع عمومی زیان برسانند و حقوق دیگران را ضایع کنند.

همه افراد حق انتخاب شغل دلخواه و کسب درآمد دارند اما فرض کنید فردی بخواهد در شهر و در حیاط خانه خود دامداری ایجاد کند و دام پرورش دهد، از آنجا که این کار موجب آلودگی و ضرر رسیدن به بهداشت و سلامت ساکنان محله می شود و البته قانون نیز چنین اجازه ای را به وی نمی دهد.

همه افراد، مالک اتومبیل خود هستند و حق دارند در جاده ها رانندگی کنند اما نباید با سرعت غیر مجاز حرکت کنند؛ زیرا این کار به جان دیگران آسیب می رساند.

انواع تکالیف شهروندی :

همکاری با دولت

رعایت قانون و مقررات

حفظ و تقویت اقتدار کشور

پرداخت مالیات و عوارض

امر به معروف و نهی از منکر

رعایت قانون و مقررات

یکی از تکالیف مهم شهروندان، احترام به قانون و رعایت آن است.

نادیده گرفتن قانون یا سرپیچی و تخلف از آن موجب اختلال و هرج و مرج در جامعه می شود.

البته قانون وقتی جایگاه واقعی خود را در جامعه پیدا می کند که همه افراد، اعم از کارگزاران و مسئولان و مردم، آن را رعایت کنند و به آن پایبند باشند

عدل همان رعایت قانون است.

اگر ما از رعایت قانون احساس ضیق
کردیم ، نخواستیم به قانون تن بدهیم ،
آنچه که بر سر ما از بی قانونی خواهد
آمد ، بمراتب از این تلخی تحمل
قانون ، سخت تر است .
این را باید همه توجه کنند .

همکاری با دولت

برنامه ها و اقدامات عمرانی، اقتصادی و اجتماعی حکومت ها زمانی ثمر می دهد و به هدف می رسد که شهروندان نسبت به پیشرفت کشور دلسوز و حساس باشند و با دولت مشارکت و همکاری کنند

دولت و ملت همدلی و هم‌بانی

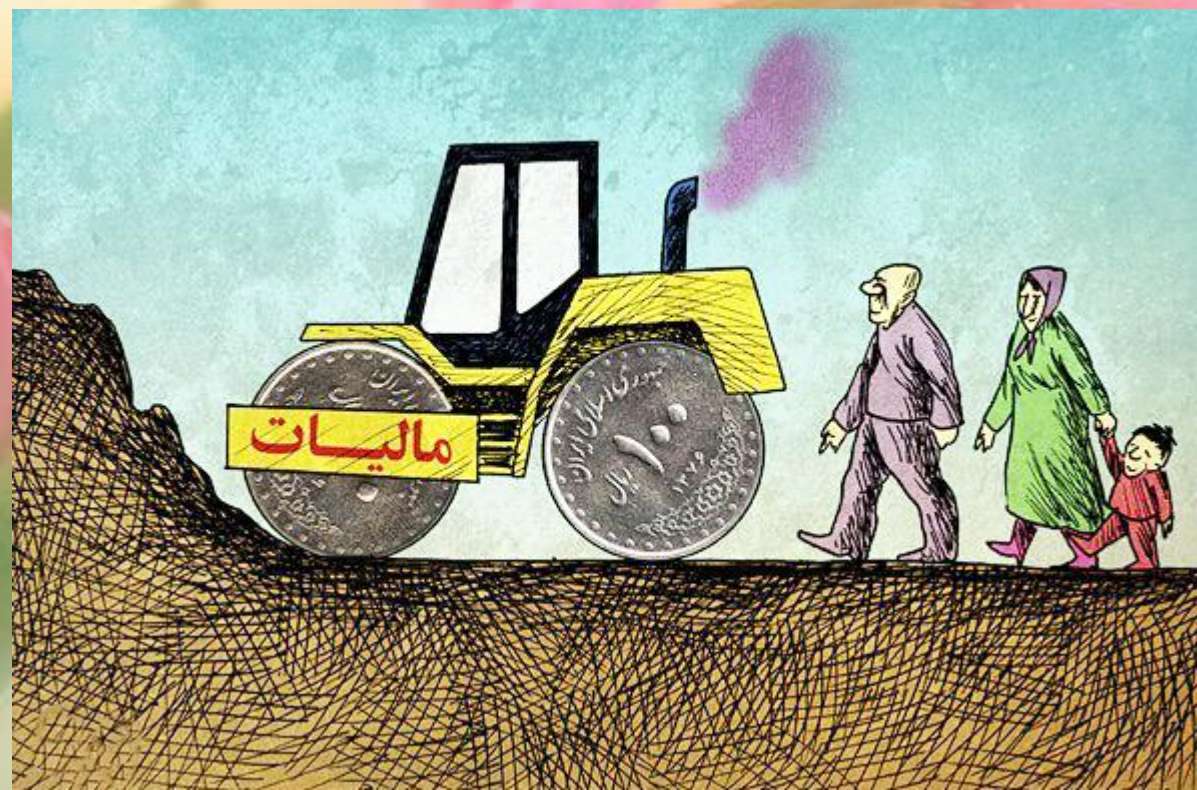
دولت کارگزار ملت است و ملت کارفرمای دولت است. هرچه بین ملت و دولت صمیمیت بیشتر و همدلی بیشتری باشد، کارها بهتر پیش خواهد رفت.

از فرمایشات مقام معظم رهبری در پیام نوروزی سال ۱۳۹۴

پرداخت مالیات و عوارض

دولت برای انجام دادن کارهای عمرانی و خدمت رسانی به مردم، به درآمد نیاز دارد.
بخشی از درآمدهای دولت از راه مالیات و عوارض تأمین می شود.

مبلغی است که شهروندان بر اساس قانون و به صورت بلاعوض به دولت پرداخت می کنند تا صرف هزینه های عمومی کشور شود

مالیات

مبلغی است که شهروندان در مقابل دریافت خدمتی از دستگاه های اداری و دولتی، به آنها می پردازند؛ برای مثال، پولی که بابت امتیاز کنتور آب و برق، صدور گواهینامه رانندگی، عبور از بزرگراه ها یا وارد کردن کالا به کشور و مانند آن پرداخت می شود.

عوارض

حفظ و تقویت اقتدار کشور

خداوند در قرآن کریم می فرماید:

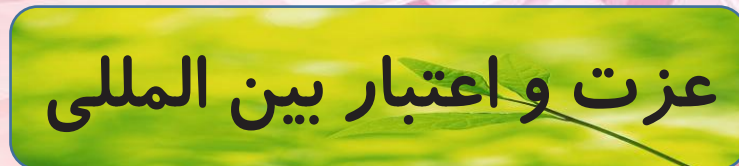
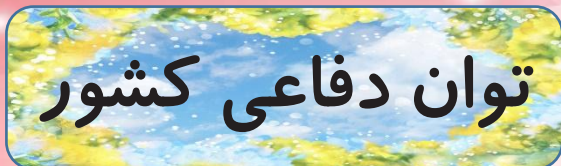
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
قَوْلًا تَدْعُونَ

هر چه می توانید در مقابل دشمنان قوی شوید.

وقتی عناصر قدرت در کشور وجود نداشته باشد، قدرت های مستکبر جهان،

ما را وادار به اطاعت می کنند و
به راحتی می توانند بر سرنوشت و آینده کشور عزیزمان مسلط شوند.

اقتدار این است که:

به وسیله نیروهای داخلی و از دورن یک ملت، جوشیده و تقویت شود.

حفظ و تقویت این عناصر اقتدار، یک تکلیف ضروری بر همه مردم ایران است.

وظیفه عمومی مردم

عضویت در بسیج و انجام خدمت سربازی توسط پسران، در راستای همین وظیفه است.

نیروهای نظامی و انتظامی

حراست از مرزها

تأمین امنیت کشور

امر به معروف و نهی از منکر

اصل ۸ قانون اساسی:

در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای است همگانی و متقابل بر عهدهٔ **مردم نسبت به یکدیگر**، **دولت نسبت به مردم** و **مردم نسبت به دولت**.

شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می کند.

امام سجاد علیه السلام

آن که امر به معروف و نهی از منکر را ترک می کند، همچون
کسی است که کتاب خدا را پشت سر انداخته است.

حیات الامام زین العابدین، ص ۳۳۲

تغایر یک درصدی
به اندازه ۱۰٪
اندر دما نشانه بارش است!
وقتی من بگویم
نه بگویند او بگوید
و همه بگویند
من نشود ۱۰۰٪

امام خامنه ای :

امر به معروف لازم نیست با خشم باشد، یک کلمه بگویند این کار شما خلاف است. شما بگویند، دیگری بگوید، گناه در جامعه می خشکد.

امر به معروف و نهی از منکر

تذکره نماز و طیفه همکار

پاپان

